

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
BULGARIA**

АСОЦИАЦИЯ “ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ЗА

ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ” ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

През 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” навърши 16 години от своето основаване. Организацията бе учредена през 1998 година като първото национално представителство на Transparency International в Югоизточна Европа. През този период Асоциацията натрупа значителен капацитет за създаване и реализиране на проекти за противодействие на корупцията, за промотиране на стандартите за добро управление в дейността на публичните институции и успя да си изгради авторитет на професионално работеща, политически безпристрастна и активна гражданска организация.

През изминалите години Асоциация „Прозрачност без граници” създаде широк кръг от поддръжници и може да разчита на голям брой независими експерти от различни области на науката и обществения живот, които участваха при изпълнението на проектите и инициативите на организацията. Установените контакти с национални и международни институции бяха разширени с контакти със структури на гражданското общество и медиите, а Асоциацията си спечели име на уважавана и стабилна организация.

През 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” продължи да осъществява активно дейността си, свързана с противодействие на корупцията на национално, регионално и международно ниво. Всички проведени програми и инициативи на Асоциацията бяха непосредствено подчинени на изпълнението на задълженията ѝ във връзка с реализацията на мисията ѝ, основните приоритети в работата ѝ, както и с основните цели и задачи, залегнали в Устава ѝ.¹

¹ Мисия на Асоциация „Прозрачност без граници”, произтичаща от статута ѝ на българско представителство на Transparency International: обединяването на усилията на държавните институции, местните власти, представителите на гражданското общество, частния сектор и медиите с цел провеждането на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната.

Основните приоритети в работата на Асоциацията: иницирането и прилагането на проекти и програми за противодействие на корупцията на национално и регионално равнище.

Основните цели и задачи, залегнали в Устава на Асоциацията:

- провеждане на изследователски инициативи по проблемите на корупцията, чрез мобилизиране усилията на учени, общественици и експерти в съответните области;
- системно набиране, представяне и разпространение на необходимата аналитична информация сред държавните институции и граждански организации;
- разработване, тестване и осъществяване на разнообразни граждански инициативи и проекти, насочени към намаляване на корупцията;
- предлагане на експертна и техническа помощ за различни граждански инициативи, насочени към противодействие на корупцията;
- изграждане и поддържане на контактна мрежа от международни и национални партньорски и донорски организации, занимаващи се с подобни проблеми;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Екипът на Асоциация „Прозрачност без граници” продължи успешно да реализира пълния обем от цели и задачи посредством инициирането и осъществяването на специфични проекти и инициативи в две основни програми.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА, ориентирана към:

- апробиране на ефективни модели за независим експертен мониторинг и граждански контрол върху законодателството и процесите на управление от гледна точка на принципите на прозрачност и отчетност;
- повишаване на обществената чувствителност към проблемите на почтеността, прозрачността и отчетността в работата на публичните институции;
- инициране на застъпнически кампании в подкрепа на значими обществени каузи и проблеми, свързани с превенция и противодействие на корупцията, както и в защита на лица, пострадали от корупционни действия;
- осъществяване на експертно-аналитична дейност по проблемите на противодействието на корупцията и прилагането на добри управленски практики чрез мобилизиране на експертния потенциал на организацията и трансфер на чуждестранно know-how в областта по превенция и противодействие на корупцията.

РЕГИОНАЛНА ПРОГРАМА, насочена към:

- осъществяване на международни проекти в партньорство с Transparency International – Секретариат и с националните представителства на Transparency International;
- обмяна на опит и създаването на регионални мрежи при осъществяването на антикорупционни инициативи.

ПОСТИЖЕНИЯ НА АСОЦИАЦИЯТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

- Осъществено проучване, посветено на проблемите на лобистката дейност в България. Разработено аналитично изследване „Лобирането в България: интереси, влияние, политика”, което за първи път представя систематизирана оценка на дефицитите на лобистката дейност в страната. Това е първото по рода си

• дългосрочно сътрудничество с централната и местните власти, експерти в държавната администрация и неправителствени организации с подобна насоченост с цел създаване на стабилна мрежа от обществени коалиции, работещи по проблемите на борбата с корупцията.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

изследване, което се основава на количествена и качествена оценка на проблема, формулирана въз основа на три групи показатели: прозрачност, почтеност и равенство на достъпа. Осъщественият анализ се вписва в контекста на паневропейска инициатива за Transparency International, която обхваща 19 държави – членки на ЕС и е фокусирана върху необходимостта от създаването и прилагане на правила относно лобистката дейност.

- Разработена Методология за оценка на системата за почтеност на местно ниво. Въз основа на аналитичния подход на Transparency International (Национална система за почтеност), организацията разработи иновативен инструмент за оценка на антикорупционния потенциал, роля и принос в противодействието на корупцията от страна на институциите и водещите сектори от обществения живот на местно ниво. Разработената методология ще послужи като отправна точка при извършването на сравнителна за оценка на институции и социални актьори от всички региони на страната, които играят ключова роля в борбата с корупцията – Индекс на местната система за почтеност.
- Осъществена гражданска инициатива за наблюдение на изборния процес, фокусирана върху два основни аспекта от изборния процес – прозрачност и отчетност на финансирането на предизборни кампании и съответствие с международните стандарти за свободни, честни и демократични избори. В тази връзка организацията осъществи граждански мониторинг на изборите за Европейски парламент, проведени през май 2014 година, и на предсрочните парламентарни избори, проведени през октомври 2014 година, като приложи иновативен инструмент, разработен съвместно с другите европейски представителства на TI – Антикорупционен договор на Transparency International, и мобилизира широка коалиция от неправителствени организации и доброволци, извършили наблюдение на изборния процес.
- Разработен и публикуван мониторингов доклад от изборите за Европейски парламент, анализиращ дефицитите при финансирането на предизборните кампании и при провеждането на избори. Разработен пакет от предложения за промени в изборното законодателство и в практиката по неговото прилагане въз основа на извършеното гражданско наблюдение и анализа на получените резултати. Осъществена застъпническа кампания за приемане на предложенията на Асоциация „Прозрачност без граници“.
- Апробиране на българския модел на Пакт за почтеност като инструмент за повишаване на прозрачността, отчетността и почтеността при обществените поръчки. В тази връзка

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

организацията приложи пилотно разработения Пакт за почтеност в работата на три министерства (Министерство за регионалното развитие, Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика), осъществи мониторинг на обществени поръчки в три области (строителство на инфраструктура, здравеопазване и социални дейности) и представи финални доклади с констатации, изводи и препоръки за повишаване на прозрачността, ефективността и отчетността при наблюдаваните процедури.

- Разработен наръчник „Индикатори за прозрачност и почтеност при обществените поръчки”, който предоставя възможност за външна оценка на всички етапи от процеса на възлагане и изпълнение на обществените поръчки. Наръчникът представя методология за оценка на прозрачността и почтеността при възлагането на обществени поръчки, както и оценка относно ефекта от прилагането на Пакт за почтеност в обществените поръчки. Разработената публикация послужи като основа за провеждането на поредица от обучения, в което взеха участие повече от 300 служители от местната администрация, представители на граждански организации, на бизнеса и на медиите от всички региони на страната.
- Разработен и приложен иновативен модел за наблюдение, анализ и оценка на работата на институциите с правомощия при конфискация/отнемане на престапно и незаконно придобито имущество. TI-България е първата организация от региона, която започна работа в тази област. В тази връзка Асоциация „Прозрачност без граници” реализира международен проект, който се осъществява съвместно с TI-Италия и TI-Румъния. Основен приоритет в международната инициатива е повишаването на прозрачността, почтеността, ефективността и отчетността на специализираните институции в процедурите по отнемане/конфискация чрез упражняване на граждански мониторинг и контрол върху работата на тези институции. Въз основа на проведените анализи на правната рамка и практиките по прилагането на процедурите по конфискация в три държави-членки на ЕС, беше разработена методология за независим граждански мониторинг на дейността на институциите в тази област. Методологията бе приложена на практика в България, Италия и Румъния, като въз основа на извършения граждански мониторинг позволи установяването в сравнителен план на положителните аспекти и дефицитите в процедурите по конфискация/отнемане на имущество в трите държави. В резултат на това бяха формулирани препоръки за подобряване на правната рамка и практиките на съответните национални институции. Важен резултат от проведеното наблюдение е разработеният „идеален

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

модел” за конфискация на имущество, който включва минимални общи стандарти, основаващи се на доказалите ефективността си добри практики на прилаганите модели в ЕС. Чрез предложените минимални стандарти моделът се стреми да сближи националните процедури в областта на конфискацията и отнемането на имущество, което ще позволи повишаването на ефективността на този инструмент в борбата с престъпността както в национален, така и в европейски мащаб.

- Разработена поредица от аналитични доклади, които отразяват резултатите от извършения правен анализ на българското законодателство в областта на отнемането на незаконно придобито имущество, сравнително-правни анализи на проблема в трите държави, констатации от осъществения мониторинг и препоръки, очертаващи перспективите за повишаване ефективността на специализираните институции. Създадената методология за независим граждански мониторинг върху дейността на институциите с правомощия за конфискация/отнемане на незаконно придобито имущество е иновативен инструмент, който предоставя специфично know-how за граждански контрол в тази сфера.
- Експертно-аналитична дейност, свързана с развитие на капацитета на структури от централната, областните и общинските администрации при предоставянето на административни услуги и функционирането на регулаторни режими. Изработени поредица от анализи, свързани с корупционните практики и ефективността в работата на администрацията, които служат като отправна точка при разработването на две публикации и провеждането на поредица от обучения за служителите в публичната администрация. В резултат на аналитичната дейност са разработени Справочник с функциите на контролните органи в областта на корупцията в държавната администрация и Наръчник за идентифициране на корупционни практики в администрацията. Разработените публикации представляват източник на систематизирана информация за гражданите и служителите в административните структури относно методите за установяване на корупция, начините за подаване на сигнали за корупция, компетентните специализирани институции и звена с антикорупционни функции. Създадените аналитични продукти са предоставени на Комисията за превенция и противодействие на корупцията и Администрацията на Министерски съвет.
- Проведени конференции, включително в чужбина, обучителни семинари, кръгли маси и обществени дискусии по конкретни проблеми за стимулиране на институционалния и обществен дебат във връзка с прозрачност и почтеност на изборния процес,

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

прозрачност и почтеност в сферата на обществените поръчки, конфискация на незаконно придобито имущество, регламентиране на лобистката дейност, система за почтеност на публичните институции на местно ниво.

- Изработени публикации, информационни и обучителни материали, които представят анализите и изследванията на Асоциация „Прозрачност без граници” във връзка с осъществените проекти и инициативи.

ОБЛАСТИ НА ДЕЙНОСТ

I. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КОРУПЦИЯ. МОНИТОРИНГ ЗА СПАЗВАНЕТО НА ДЕМОКРАТИЧНИТЕ СТАНДАРТИ В ИЗБОРНИЯ ПРОЦЕС. МОНИТОРИНГ НА ФИНАНСИРАНЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Проблемът за влиянието на корупцията върху политическия живот и върху цялостния модел, по който се осъществява управлението на страната е една от основните теми, които стоят на вниманието на Асоциация „Прозрачност без граници” от създаването ѝ до сега.

През 2001 година Асоциация „Прозрачност без граници” за пръв път осъществи наблюдение на прозрачността на предизборна кампания (президентски избори – 2001), а през 2003 година създаде методология за измерване нивото на прозрачност при финансиране на политическите партии и предизборни кампании, като използва за основа утвърдения международен Индекс за възприемане на корупцията на Transparency International. Вече дванадесет поредни години Асоциацията провежда изследвания, на базата на които изработва и публикува годишни индекси за прозрачност при финансирането на политическите партии и политически кампании в България. Разработената методика и постигнатите резултати са обект на вниманието не само на българската аудитория, но и на другите национални представителства на Transparency International.

През последните години въпросът за прозрачността и отчетността при финансирането на предизборните кампании бе изместен от други проблеми, които оказват съществено негативно влияние върху изборния процес – купуването на гласове, различните форми на контрол и незаконосъобразен натиск върху избирателите, както и дефицитите в организационната подготовка и провеждането на изборите. Натрупващите се проблеми в изборния процес провокираха Асоциация „Прозрачност без граници” да разшири обхвата на своето наблюдение и оценка, като от 2009 година основен фокус на наблюдение са два основни проблема: 1) демократични стандарти, почтеност и прозрачност в изборния процес в изборния процес, включително ограничаване на нередности и злоупотреби с избирателни

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

права на гражданите; 2) прозрачност и отчетност при финансиране на предизборните кампании на участниците в изборите.

През 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” извърши инициативи за мониторинг на изборния процес – във връзка с изборите за членове на Европейския парламент, проведени на 25 май, и във връзка с изборите за 43-то Народно събрание, проведено на 5 октомври.

Наблюдението на изборите за Европейски парламент се основаваше на четири основни компонента на мониторинг и оценка на изборния процес: дейност на институциите, свързана с подготовката и провеждането на парламентарните избори; предизборна кампания на регистрираните партии, коалиции от партии и инициативни комитети, издигнали независими кандидати (финансиране на кампаниите; протичане на избирателния процес в изборния ден; и международна застъпническа кампания, свързана с Антикоруptionен договор, предложен на кандидатите за ЕП от страна на Transparency International.

Непосредствено преди началото на предизборната кампания Асоциация „Прозрачност без граници” предложи на регистрираните участници да се присъединят към антикорупционната инициатива на TI и да дадат своя принос за изграждането на по-ефективни, прозрачни и отговорни европейски институции. Документът цели да ангажира политическите партии, коалиции и кандидатите в изборите за Европейски парламент да работят за противодействие на корупцията в няколко основни насоки: превръщане на управлението и законодателната дейност на европейските институции в модел за прозрачност, отчетност и почтеност; осъществяване на по-ефективен контрол при разходването на публичните средства в Европейския съюз и предприемане на мерки за ефективна защита на лицата, сигнализиращи за нередности и корупция в публичния, частния и неправителствения сектор. Договорът беше подкрепен от 16 участници – партии и независими кандидати в изборите за Европейски парламент.

В периода февруари – ноември 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” осъществи кампания за промотиране на предложенията за промени в изборното законодателство и бе активен участник в поредица от дискусии по темата. Представители на организацията наблюдаваха работата на Народното събрание във връзка с изработването на проект на нов Изборен кодекс и бяха сред организациите, които заемаха най-активна позиция при обществените дебати по проблема. Организацията изработи становище във връзка с разработвания проект на Изборен кодекс и отправи поредица от открити писма и призови до народните представители, с които аргументира необходимостта от своевременно приемане на адекватно изборно законодателство.

Предвид влизането в сила на изцяло нов Изборен кодекс, и свързаните с него нови разпоредби, два съществени елемента от наблюдението на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

подготовката на изборите за ЕП бяха свързани с процедурата по номиниране и избор на нова ЦИК, както и с участието в Обществения съвет към ЦИК. Отчитайки важното значение на подготовката на изборния процес, експертите на организацията извършиха наблюдение на процедурата по избор на членове на ЦИК и участваха в поредица от консултативни формати, създадени във връзка с изборите – Обществен съвет към ЦИК, а във връзка с изборите за национален парламент – Граждански борд за свободни и прозрачни избори към Министерски съвет.

В началото на август 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” съвместно с други водещи български неправителствени организации предприе гражданска кампания за наблюдение на извънредните избори за народни представители в 43-то Народно събрание. Мониторингът бе осъществен в партньорство с 14 неправителствени организации от всички региони в страната и със съдействието на 78 наблюдатели. За първи път в гражданската инициатива се включиха и наблюдатели от чужбина - Великобритания, Германия, Италия и САЩ.

При реализирането на гражданското наблюдение бяха използвани три основни инструмента за наблюдение и оценка на изборния процес: Пътна карта на изборния процес – инструмент за оценка на дейността на институциите, които имат правомощия при подготовката и провеждането на изборите; Обществен договор за провеждането на свободни, честни и демократични избори в България – инструмент за ангажиране на партиите с прилагането на мерки срещу нарушенията в изборния процес и с осъществяването на законодателни инициативи срещу корупцията; пряко наблюдение на изборния процес чрез официално регистрирани наблюдатели, извършили мониторинг на дейността на изборната администрация на всички нива в страната.

Общественият договор бе един от основните инструменти за мониторинг и оценка на действията на участниците в изборния процес. Документът бе създаден от TI-България като израз на стремежа да ангажира политическите партии не само с краткосрочни действия за ограничаване на нередностите в изборния процес, но и с дългосрочни мерки за противодействие на политическата корупция в законодателната дейност на 43-тото Народно събрание. Към инициативата се присъединиха 16 партии и коалиции, регистрирани за участие в парламентарните избори, както и 14 неправителствени организации, с чието съдействие Асоциация „Прозрачност без граници” извърши наблюдение на изборния процес.

Резултатите от осъществения мониторинг на изборите за ЕП и НС бяха представяни на форуми и редовни пресконференции. Сред тях следва да се отбележат: Форум за присъединяване към Антикорузионен договор за прозрачност, отчетност и почтеност на европейските институции и политики, проведен на 13 май 2014 година, и дискусия „Практически проблеми при разследването, разкриването и наказването на престъпления

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

против изборните права”, проведена на 16 септември 2014 година. Посредством тези форуми Асоциация „Прозрачност без граници” се стремеше да мобилизира подкрепа за своята инициатива от страна на широк кръг от участници в общественно-политическия живот на страната – политически партии, институции, които имат правомощия във връзка с изборния процес, медии и неправителствени организации

Проект „Светлина върху лобистката дейност в България” – „Към прозрачност, почтеност и равнопоставеност в лобистката дейност в България”

Проектът „Светлина върху лобистката дейност в България” се осъществява от началото на ноември 2013 година с финансовата подкрепа на Програмата за превенция и борба с престъпността на Генерална дирекция Вътрешни работи на Европейската комисия. Той е част от инициативата „Lifting the Lid on Lobbying” на Transparency International, която обхваща 19 европейски държави: Австрия, България, Кипър, Република Чехия, Естония, Франция, Германия, Унгария, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Полша, Португалия, Словакия, Словения, Испания, Холандия и Обединеното кралство.

Проектът има няколко основни цели:

- да оцени степента на прозрачност, почтеност и равнопоставеност на влиянието върху процесите на вземане на решения в България;
- да мобилизира експертиза за формулирането на препоръки, които да доведат до повишаване на прозрачността, почтеността и равнопоставеността на влиянието върху процесите на вземане на решения в България;
- да стимулира експертен дебат и за мобилизира обществена енергия за извършването на промени във взаимоотношенията между политика и бизнес, които се основават на ясни и приложими правила за прозрачни равнопоставени отношения в процеса на вземане на управленски решения в България.

През 2014 година основната насока в работата на Асоциация „Прозрачност без граници” бе фокусирана върху изработването на експертна оценка на нормативната рамка, политики и практики по отношение на лобистката дейност в България. В тази връзка експертен екип на организацията извърши поредица от изследвания – правни анализи, експертни интервюта, проучвания на практиката и други изследователски методи, които намериха израз в изработването на национален доклад за състоянието на лобистката дейност в страната.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Докладът „Лобирането в България: интереси, влияние, политика” представя задълбочена оценка на нормативната рамка, политики и практики по отношение на лобистката дейност в страната; рисковете, свързани с липсата на контрол върху лобистката дейност; позитивните практики и предложенията за повишаване на прозрачността, почтеността и равнопоставеността на влиянието върху вземането на решения.

Националният доклад послужи като отправна точка за инициирането на поредица от обществени дискусии, работни срещи и форуми, насочени към обединяване на усилията на различни социални актьори за установяване на правила и практики за прозрачна лобистка дейност. Първата от тези дискусии бе проведена на 16 декември 2014 година – на форума „Светлина върху лобирането в България: прозрачност, почтеност и равенство на достъпа” бе представен националният доклад от изследването и поставено началото на поредица от консултации с представители на институции, бизнеса, медиите и гражданските организации.

Проектът предвижда тази застъпническа дейност да продължи и през 2015 година, като тя бъде разширена и с промотирането на добри практики за лобистката дейност, прилагани в държави-членки на Европейския съюз, както и провеждането на обучение за журналисти, насочено към идентифициране на непрозрачни лобистки практики в процеса на вземане на решения.

Проект „Укрепване на сътрудничеството и застъпничеството за прозрачност и отчетност в политическия живот”

Проектът „Укрепване на сътрудничеството и застъпничеството за прозрачност и отчетност в политическия живот” е съвместна инициатива на Transparency International – Турция, Асоциация „Прозрачност без граници” и „GONG” Хърватска, който стартира в края на 2014 година. Той се осъществява с финансовата подкрепа на съвместна програма на Европейския съюз и Република Турция „Society Dialogue Between EU And Turkey –III Political Criteria Grant Scheme (CSD-III/PC)”.

Основната цел на инициативата е повишаване на прозрачността и отчетността на политическото финансиране в Република Турция както по отношение на законодателството, така и в практиката. Проектът цели да повиши капацитета на неправителствения сектор за наблюдение и контрол върху политическото финансиране в страната посредством изграждането на гражданска коалиция за прозрачно и отчетно финансиране на политическата дейност.

Основният ангажимент на Асоциация „Прозрачност без граници” в рамките на тази инициатива се изразява с осъществяването на трансфер на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

експертиза и опит за гражданско наблюдение на областта на финансирането на политическата дейност. В тази връзка през 2015 година се предвижда участието на представители на ТІ – България в поредица от публични форуми, семинари и пресконференции, на които да бъде представен опитът на организацията в осъществяването на застъпнически кампании за повишаване на прозрачността при политическото финансиране, иновативни инструменти за мониторинг на финансирането на политически партии и предизборни кампании, включително и Обществения договор за честни и прозрачни избори.

II. РЕФОРМА В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ. МОНИТОРИНГ НА ДЕЙНОСТТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Една от най-важните насоки в дейността на Асоциация „Прозрачност без граници” е реформата в публичната администрация. В тази връзка следва да се отбележи приносът на организацията в анализа, мониторинга и трансфера на чуждестранен опит по превенция, противодействие на корупцията и добро управление. В тази връзка следва да се отбележат темите за конфликта на интереси, гражданското участие и независимото гражданско наблюдение на дейността на администрацията на всички нива (местна, регионална и национална). През 2012 година Асоциация „Прозрачност без граници” постави началото на нова насока в противодействието на корупцията – отнемане на незаконно придобито имущество, а през 2014 година разви своята инициатива в една от основните насоки в своята работа. Организацията неслучайно насочи вниманието си върху този проблем. Неговата актуалност на национално и на общоевропейско ниво се обосновава от факта, че един от най-успешните подходи за борба с корупцията е отнемането на икономическите ползи от корупционните действия.

Проект „Отнемане на незаконно придобито имущество в Европа – повишаване на прозрачността, почтеността, отчетността и ефективността“

Проектът е 24-месечна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници”, която се осъществява от началото на юни 2013 година с финансовата подкрепа на Европейската комисия, Генерална дирекция „Вътрешни работи” по Програмата за превенция и противодействие на престъпността. Той е естествено продължение на дейността на Асоциацията по наблюдението на приемането Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество и на конституирането на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество. Проектът се реализира от

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Transparency International – България в партньорство с Transparency International – Италия и Transparency International – Румъния.

Основната цел на инициативата е повишаване на прозрачността, почтеността, отчетността и ефективността при процедурите по отнемане на имущество в Европа, чрез прилагане на ефективен граждански контрол върху работата на специализираните органи в тази област. Един от основните търсени резултати е подобряване на сътрудничеството между тези институции в рамките на Европейския съюз.

Дейностите по проекта се осъществяват в няколко основни насоки:

- анализ на правната рамка и институционалните практики и политики – национално правно и социологическо изследване в трите страни;
- разработване на know-how за мониторинг и оценка на дейността на институциите с правомощия по отнемане на незаконно придобито имущество;
- мониторинг на работата на институциите с правомощия по отнемане на незаконно придобито имущество, с оглед упражняване на ефективен граждански контрол върху процедурите по конфискация на имущество;
- насърчаване на сътрудничеството между органите по отнемане на незаконно придобито имущество на ниво ЕС, чрез провокиране на обществена дискусия по проблема и осъществяване на публични дискусии за представяне на резултатите от инициативата в тази област.

Въз основа на проведения анализ на правната рамка в България, Италия и Румъния бяха изработени и публикувани три национални доклада, представящи три различни модела за отнемане на незаконно имущество. Правното изследване за България "Отнемане на незаконно имущество: предизвикателства и перспективи на българския модел" беше представено пред българска аудитория на публичен форум „Отнемане на незаконно придобито имущество в България: (не)очаквани предизвикателства“, който се проведе през февруари 2014 година. Националните правни анализи послужиха като основа за изработване на обща методология и индикатори за независимо гражданско наблюдение на процедурите по отнемане на незаконно имущество в трите държави.

Независимият граждански мониторинг започна през май 2014 година. Целта на този инструмент бе да се установи степента на прозрачност и ефективност в процедурите по отнемане на имущество. Във фокуса на наблюдението в България бяха специализираните органи по отнемане на имущество – Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество и Междуведомственият съвет по управление на имущество).

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

В рамките на наблюдението през юли 2014 година екипът на Асоциация „Прозрачност без граници“ проведе редица работни срещи и експертни интервюта с представители на централното управление и териториалните дирекции на КОНПИ. Мониторингът включваше и анализ на конкретни дела по отнемане на имущество, което позволи идентифицирането на добри практики и слабости при прилагането на процедурата по отнемане на незаконно имущество. Въз основа на резултатите от гражданското наблюдение бяха изработени конкретни препоръки за усъвършенстването на правната рамка и практиките по прилагането ѝ на национално ниво.

Междинните резултати от наблюдението в България бяха представени в рамките на кръгла маса „Европейски и национални перспективи в управлението на имущество, отнето в полза на държавата“, проведена през ноември 2014 година.

През 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници“ бе домакин на две работни срещи на екипа по проекта, които се проведоха през април и декември. Представители на асоциацията взеха участие също в работни срещи в Милано (март 2014 година) и в Букурещ (октомври 2014 година), организирани от партньорските организации на ТІ – Италия и ТІ – Румъния по проекта.

Въз основа на сравнителния анализ, който показва сходни слабости в националните процедури по отнемане/конфискация на имущество, е разработен Policy Paper с конкретни препоръки за усъвършенстване на регулирането на процедурите по отнемане/конфискация на ниво ЕС. Той е фокусиран върху установяването на минимални общи стандарти, валидни за всички държави-членки, като с това ще спомогне за повишаването ефективността на националните процедури, както и ще насърчи сътрудничеството на междуинституционално и междудържавно равнище. През 2015 година предстои публикуване на резултатите от наблюдението в трите държави, които ще бъдат обобщени в сравнителен доклад.

Проект „Регионален антикорупционен индекс”

Проектът „Регионален антикорупционен индекс” се осъществи в периода март – октомври 2014 година с финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България”. По своята същност той представлява пилотен проект, който създаде основните предпоставки за реализирането на дългосрочна инициатива, насочена към оценка на антикорупционния капацитет на институциите на местно и регионално ниво.

В рамките на проекта бе извършено проучване на основните институции и социални актьори, които играят роля в превенцията и противодействието на корупцията на местно ниво. В резултат на това бе

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

създадена карта на институциите и социалните актьори в 28-те области на страната.

Основен фокус на работата по проекта бе поставен върху разработването на методология за оценка на местната система за почтеност в България. Отчитайки необходимостта от по-активна роля в борбата с корупцията на местно ниво, Асоциация „Прозрачност без граници“ взе решение да насочи в дългосрочен план своите усилия към разработване на инструмент за оценка на ролята, значението и приноса в противодействието на корупцията от страна на институциите и основни сектори в обществения живот на местно ниво. Базирайки се на аналитичния подход на Transparency International (Национална система за почтеност, който оценява 12 ключови институции и сектори, които имат принос в превенцията и противодействието на корупцията в обществото), екипът на Асоциация „Прозрачност без граници“ разработи „Индекс на местната система за почтеност” – методология за оценка на институции и социални актьори на местно ниво, които играят ключова роля в борбата с корупцията.

Разработената методология бе обсъдена в рамките на поредица от експертни дискусии и работни срещи, като в резултат на това тя използвана като отправна точка за осъществяване на дългосрочната инициатива за оценка на местната система за почтеност, стартирала през ноември 2014 година.

Проект „Индекс на местната система за почтеност”

Проектът „Индекс на местната система за почтеност” е тригодишна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници”, която се осъществява от началото на ноември 2014 година благодарение на финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България”. Инициативата е израз на оценката на Асоциация „Прозрачност без граници”, че ефективното противодействие на корупцията в страната не може да извърши без участието на ключови институции и социални актьори на местно ниво. Поради тази причина през 2014 година организацията фокусира вниманието си върху осъществяването на настоящия проект, който поставя приоритет върху:

- развитие на капацитета на структурите на гражданското общество за мониторинг и оценка на дейността на институциите и социалните актьори на местно ниво;
- включване на гражданските организации в инициативи за трансфер на добри практики, свързани с принципите на доброто управление и противодействие на корупцията;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

- повишаване на антикорупционния капацитет на местната администрация, чрез развитието и устойчиви антикорупционни политики и въвеждането на модели на добро управление;
- насърчаване на взаимодействието между институции и социални актьори от различните региони на страната с цел обмяна на добри практики, ефективно работещи модели на добро управление и политики за противодействие на корупцията.

Инициативата се осъществява чрез три основни линии на дейност:

- оценка на капацитета на местните публични институции и други актьори за прилагане на устойчиви антикорупционни политики; изработване на годишен Индекс на Местната система за почтеност;
- укрепване на почтеността на местните общности: развитие на капацитета на местните власти за прилагане на дългосрочни устойчиви антикорупционни политики;
- застъпничество за реформи в местните антикорупционни политики.

В резултат на прилагането на методологията за мониторинг ще бъде съставена комплексна оценка – Индекс на местната система за почтеност. Индексът ще позволява извършването на ежегодна сравнителна оценка антикорупционния капацитет, роля и значение на ключови институции и социални актьори на местно ниво: общински съвет, кмет, общинска администрация, бизнес, медии, неправителствени организации, съд и полиция. Той ще бъде съставен въз основа на детайлно разработен набор от показатели, по които ще бъдат изследвани институциите във всичките 28 региона на страната.

Изследването, както и другите дейности по проекта, се осъществяват в сътрудничество с широка мрежа от неправителствени организации, работещи в съответните региони, които са партньори на Асоциация „Прозрачност без граници” при осъществяването на инициативата.

Проект „Гражданска платформа за отговорно и отчетно управление”

Проектът „Гражданска платформа за отговорно и отчетно управление” е едногодишна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници”, която се осъществява от началото на ноември 2014 година. Той се реализира с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014. Инициативата е създадена в отговор на необходимостта от развитие на капацитета на структурите на гражданското общество за системно наблюдение на работата на контролните институции и за установяване на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

ефективно взаимодействие между гражданско общество и публични институции в две ключови области:

- екология и строителство – опазване на околната среда във връзка с градоустройствени дейности и почистване на речни корита; и
- социални грижи за деца в риск – социална закрила за деца, които са настанени в институции, предоставящи социални грижи от резидентен тип.

Основната цел на инициативата е да насърчи включването на неправителствените организации в процеса на формулиране на политики и вземане на решения на местно и регионално ниво в посочените тематични области, в два региона на страната – Северозападен и Южен централен.

Инициативата е насочена към развитието на умения за осъществяване на ефективен граждански мониторинг върху работата на институции с контролни правомощия от Северозападен и Южен централен, както и към активното гражданско участие при разработването на политики за прозрачно и отчетно управление на институциите, които осъществяват контрол в двете тематични области.

През 2014 година усилията на екипа на Асоциация „Прозрачност без граници” бяха насочени към разработването на методология за граждански мониторинг върху работата на контролни институции на местно ниво. За като инструменти на осъществяването на тази дейност, бяха разработени правни анализи на дейността на институциите на местно и регионално ниво в двете специфични области (социални грижи за деца в риск и екология и строителство).

След разработването на методологията за граждански мониторинг на местно ниво, през 2015 година се предвижда: провеждане на обучение за практическо прилагане на методологията; пилотно гражданско наблюдение върху работата на контролните институции в 6 общини от двата региона (Плевен, Враца, Видин, Пловдив, Пазарджик и Смолян); създаване на две Граждански платформи за открито и отговорно управление; и развитие на интернет-базирана интерактивна платформа. Интернет платформата ще предоставя информационни ресурси за функционирането на контролните институции в двете тематични области, резултати от наблюдението, добри практики и възможности за подаване на сигнали за констатирани дефицити. След приключване на инициативата, тази платформа може да бъде ползвана като инструмент за продължаващо обсъждане на граждански предложения за подобряване на ефективността в работата на контролни институции от двете тематични области, както и за насърчаване на взаимодействието между граждански структури и публични институции.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Проект „Мониторинг на приложението на Конвенцията на ООН срещу корупцията в България: привеждане на националното законодателство в съответствие. Гражданският подход”

Проектът е част от инициатива на Transparency International – Секретариат, която е фокусирана върху оценка на изпълнението и провеждане на застъпнически кампании за прилагането на Конвенцията на ООН срещу корупцията. В тази връзка в периода ноември 2013 – февруари 2014 г. експерти на Асоциация „Прозрачност без граници” извършиха проучване и изработиха Доклад за напредъка на България по прилагане на Конвенцията на ООН срещу корупцията.

Като част от застъпническата кампания на Transparency International, Асоциация „Прозрачност без граници” организира на 25 февруари 2014 година форум за представяне и обсъждане на резултатите от мониторинговия доклад. Представители на Асоциация „Прозрачност без граници” взеха участие в Годишната среща на държавите-страни по ЮНКАК, проведена през юни 2014 година във Виена.

„Развиване на умения и компетентности у служителите в администрацията за ефективно противодействие срещу корупционните прояви при предоставянето на административни услуги и функционирането на регулаторните режими”

През 2014 година експертен екип на Асоциация „Прозрачност без граници” извърши експертно-аналитични дейности по проект, осъществяван от Администрацията на Министерския съвет. Основна цел на инициативата бе укрепване на административния контрол при предоставянето на административни услуги и функционирането на регулаторните режими. В тази връзка експертно-аналитичната дейност бе структурирана в няколко основни насоки на дейност:

- Изготвяне на анализ на корупционните практики при предоставянето на административни услуги и функционирането на регулаторните режими в централните, областните и общинските администрации;
- Разработване на обучителни материали;
- Обучение на 1200 служители от централната и териториалната администрация;
- Разработване на Справочник за функциите на контролните органи в областта на противодействие на корупцията в държавната администрация;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

- Разработване на Наръчник за идентифициране на корупционни практики в администрацията.

В процеса на изпълнение на аналитичната дейност, експертите на Асоциация „Прозрачност без граници” извършиха поредица от изследвания: проучване на широк кръг от оценъчни доклади, анализи и проучвания по темата; социологически проучвания на мнението на 1200 служители в административните структури от цялата страна; социологически проучвания на мнението на гражданите и на бизнеса; правни анализи на приложението на четири вида регулаторни режими. Въз основа на изследователска дейност беше изработен анализ, установяващ дефицитите и добрите практики в работата на административните структури при административното обслужване и при прилагането на регулаторни режими. Изработеният анализ беше използван като отправна точка за извършването на останалите дейности по проекта, в които бе ангажиран екипът на Асоциация „Прозрачност без граници”.

Експертният екип на организацията разработи Справочник с функциите на контролните органи в областта на корупцията в държавната администрация. Справочникът представя детайлна информация относно: функциите на контролните органи в структурите на централната държавна администрация и местните органи на властта; начините за подаване и разглеждане на сигнали за нередности и корупция; каталог на добри практики за превенция и противодействие на корупцията в местната власт.

Другата публикация, създадена в резултат на извършената експертно-аналитична дейност, бе Наръчник за идентифициране на корупционни практики в администрацията. Наръчникът представя информация относно: процедурите за установяване на корупционни практики в администрацията; актуални данни от експертни социологически изследвания, които оценяват корупционните рискове и прокорупционни нагласи на служителите в администрацията; начините за сигнализиране на компетентните институции, методи и системи за проследяване на риска от корупция.

Разработените публикации са публикувани на интернет страницата на Комисията по превенция и противодействие на корупцията. В резултат на това служителите в администрацията, гражданите, представителите на бизнеса и медиите получиха възможност да се информират кои са контролите органи в структурите и на централната държавна администрация и какви са техните функции. Най-същественият ефект от разработването на Справочника и на Наръчника е предоставянето на практически полезна информация, която да позволи на гражданите да бъдат запознати с реда за подаване на сигнали за нередности и корупция, коя е компетентната институция, към която следва да се обърнат за съдействие и какво решение могат да очакват след нейното сезиране.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Въз основа на извършените изследвания и създадените анализи и публикации експертите на Асоциация „Прозрачност без граници” проведеха поредица от обучителни семинари (през 2014 и 2015 година се предвижда техният общ брой да бъде 38, с участието на 1200 обучени служители), в рамките на които бяха обучени служители и ръководители от инспекторатите на централната държавна администрация, както и служители от общини от всички региони на страната.

В съответствие с изискванията за публичност на дейността по проекта, резултатите от изследванията и изработените публикации бяха представени на пресконференция, организирана от Администрацията на Министерски съвет на 14 октомври 2014 година.

III. ПРОЗРАЧНОСТ И ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИ СРЕДСТВА: ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА ПРИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

Проект „Повишаване на почтеността чрез застъпничество: противодействие на корупцията при обществените поръчки”

Проектът „Повишаване на почтеността чрез застъпничество: противодействие на корупцията при обществените поръчки” е тригодишна инициатива на Асоциация „Прозрачност без граници”, която стартира от началото на февруари 2011 година и е насочена към противодействие на корупцията в сферата на обществените поръчки в България. Той бе финансиран от „Инициатива за почтеност” на Световната банка, която е създадена на 2 юли 2009 година и предвижда подкрепата на организации и проекти в различни страни по света, които се борят срещу корупцията и измамите чрез колективни действия, обучение и образование.

Основната цел на инициативата е да повиши стандартите за почтеност и прозрачност при изпълнението на договори от значим обществен интерес чрез промяна на политиката в страната. В рамките на проекта основен фокус е поставен върху разработване и популяризиране на концепцията на Пакта за почтеност като инструмент за превенция и противодействие на корупционни практики.

Работата по проекта обхващаше пет основни насоки на дейност:

- 1) анализ на правната рамка и адаптиране на Договора за почтеност на ТІ в български контекст;
- 2) застъпническа кампания за промотиране на концепцията за Пакта за почтеност;
- 3) пилотно приложение на Пакта за почтеност;

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

- 4) създаване на Наръчник с индикатори за прозрачност и почтеност при обществените поръчки и
- 5) промотиране на създадения Наръчник и обучение на представители на институциите за ефективно приложение на модела на Пакта за почтеност в български условия.

В резултат на извършената дейност през 2012 и 2013 година Асоциация „Прозрачност без граници” разработи българския модел на Пакта и започна неговото пилотно прилагане в три ключови области – строителство на инфраструктура, социални дейности и здравеопазване. Организацията сключи споразумения за сътрудничество и пактове за почтеност с Министерство на регионалното развитие и благоустройството (принципал на Агенция „Пътна инфраструктура”), Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика. Въз основа на това извърши наблюдение и оценка на ефекта от експерименталното прилагане на българския модел на Пакт за почтеност, както и наблюдение и оценка на обществените поръчки в три ключови области.

В резултат на извършеното наблюдение на обществените поръчки в трите министерства бяха изработени 7 междинни и 3 финални доклада, които отразяват констатациите и препоръките на експертния екип относно всички ключови етапи на наблюдавания процес (подготовка на тръжната документация, провеждане на процедури за избор на изпълнител, сключване на договор и изпълнение на предмета на обществените поръчки). В тази връзка следва да се отбележи публичността на резултатите от наблюдението – през 2013 и 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” публикува всички доклади на специализирания сайт <http://integrity.transparency.bg>.

През 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” публикува Наръчник „Индикатори за прозрачност и почтеност при обществените поръчки”. Публикацията представя концептуалната рамка на българския модел на Пакт за почтеност, методологията за гражданско наблюдение на обществени поръчки, оценка на ефекта от приложението на пактовете за почтеност, както и индикатори за прозрачност и почтеност при подготовка, възлагане и изпълнение на обществените поръчки. Публикацията бе широко разпространена сред представители на министерствата, институциите, имащи правомощия във връзка с възлагането на обществени поръчки, местни власти, неправителствени организации и медии. През 2014 година публикацията послужи като основен учебителен материал при провеждането на поредица от регионални учебителни семинари. В рамките на проведените 6 обучения бяха обучени повече от 300 представители на институциите на местната власт, бизнеса, неправителствени организации и медии.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Предвид значимостта на разработената публикация (а именно – представлява оригинално know-how за независим мониторинг в сферата на обществените поръчки и за прилагане на пактове за почтеност) по молба на финансираща организация книгата бе преведена на английски език. По този начин тя ще бъде достъпна за мрежата на Transparency International и за организациите, осъществили проекти, финансирани от „Инициатива за почтеност” на Световната банка.

IV. ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост. ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАСТЪПНИЧЕСКИ КАМПАНИИ

Проект „Подай сигнал (II) – включване на гражданите в противодействие на корупцията в Южна Европа”

Центърът за правна консултация на пострадали от корупция² е създаден през 2006 година по инициатива на Transparency International – България, като оттогава по инициатива на TI – Секретариат и национални представителства на TI на са създадени повече от 15 центъра в държави от Европа, Азия и Африка.

Настоящата работа на Центъра за правна консултация на пострадали от корупция в България се осъществява като част от дейността по проект „Подай сигнал (II) – включване на гражданите в противодействие на корупцията в Южна Европа”. Инициативата се осъществява с финансовата подкрепа на Европейската комисията, по програма „Превенция и противодействие на престъпността”, Home/2012/ISEC/AG, като предвижда изграждането на нови центрове и обмяната на опит със съществуващи центрове в държави от южната част на Европа. Международният проект се осъществява в шест държави – България, Италия, Румъния, Португалия, Словения и Кипър.

Дейността на Центъра включва осигуряването на практическа правна помощ и експертна препоръка на граждани, които са пострадали или са станали свидетели на корупция и проявяват решимост да сезират компетентните държавни органи. За целта се поддържа безплатната телефонна линия 0800 11 224, на която могат да бъдат подавани сигнали за случаи на корупция; сигнали могат да бъдат подадени и по електронен път (на електронната поща на Центъра alac@transparency.bg) или чрез специално поддържаната интернет-страница (<http://alac.transparency.bg/bg/signals-corruption.html>).

Функционирането на Центъра има за цел да предостави възможност на гражданите да вземат активно участие в борбата с корупцията чрез

² Advocacy and Legal Advice Centre (ALAC).

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

предоставяне на безплатна правна помощ в подкрепа на техните усилия за възмездяване на корупционни престъпления от страна на обществени институции или техни служители. В тази връзка, основен фокус в дейността на Центъра през 2014 година бе работата по сигнали на граждани за очаквани и докладвани нарушения на изборния процес. От получените общо 231 сигнала през 2014 година, 216 се отнасяха до нарушения и престъпления срещу политическите права на гражданите в качеството им на участници в изборния процес. Както и през предходните предизборни кампании (2009 г., 2011 г., 2012 г. и 2013 г.) екипът на Центъра оказваше съдействие на гражданите, като предоставяше информация за техните права като избиратели, изпращаше сигнали до компетентните институции, обработваше и систематизираше информацията от докладваните нарушения, с цел да подпомогне работата на институциите и на Асоциация „Прозрачност без граници” за превенция и противодействие на нарушения в изборния процес.

През 2014 година усилията на организацията бяха фокусирани не само към осигуряването на съдействие на гражданите при защита на техните права (чрез предоставяне на безплатна правна помощ), но и към провеждане на застъпнически кампании за по-ефектна работа на институциите при разследване на такива сигнали. Въз основа на резултатите от работата на Центъра през първата половина на 2014 година (и преди всичко на оценка на проблемите, свързани с почтеността в изборния процес), през есента на 2014 година Асоциация „Прозрачност без граници” инициира два публични форума с участието на представители на политическите партии, държавните институции и медиите.

Форумите бяха инициирани с цел да бъде оказан граждански натиск и да бъдат потърсени съвместни решения за прекратяване на практиките за купуване на гласове и упражняване на натиск върху избирателите. В тази връзка на 16 септември 2014 година бе организирана дискуссия „Практически проблеми при разследването, разкриването и наказването на престъпления против избирателните права”. Участие в дискуссията взеха представители на институции, които имат правомощия при наказателното преследване на тези престъпления – Прокуратура, МВР, ДАНС, както и журналисти, които са осъществили успешни журналистически разследвания за незаконно прилагани практики в изборния процес. В рамките на дискуссията бяха представени данни от работата на Центъра за правна консултация на пострадали от корупция и бяха дискутирани възможности за по-ефективно взаимодействие между институции, граждански организации и медии при разследване на престъпления срещу правата на избирателите.

С оглед на това, че международният проект предвижда обмяна на опит между функциониращите и новосъздадените центрове в шестте държави, през 2014 година екипът на Асоциация „Прозрачност без граници” създаде

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

наръчник „Как се ръководи и функционира Център за правна консултация на пострадали от корупция?”. Той е публикуван на специализираната страница на организацията –<http://alac.transparency.bg> – и може да бъде използван като източник на информация относно създаването и функционирането на други подобни структури за защита правата на гражданите.

В контекста на усилията за установяване на трайни механизми за сътрудничество с институции, които могат да окажат съдействие за работата на Центъра, бе подготвено Споразумение за сътрудничество с Националното бюро за правна помощ.

Проект „Национален антикорупционен ресурсен център”

Асоциация „Прозрачност без граници” продължава да поддържа Антикорупционния център, който беше създаден с финансовата подкрепа на Европейската комисия. Библиотеката на центъра съдържа значителен обем от книги, периодични издания и аналитични материали, разглеждащи същността на проблема за корупцията в национален и световен мащаб. Наред с изданията на експерти, международни институции и други неправителствени организации, центърът предоставя на разположение и всички публикации на „Прозрачност без граници” на английски и български език, които са резултат от 15-годишната работа на Асоциацията.

Изграденият капацитет на центъра позволява на екипа да продължи извършването на дейности в три основни насоки:

- обработване и попълване на информационния архив, който се допълва от няколко вида източници на информация. Архивът се попълва от ежедневния преглед на печата на националните печатни и електронни издания относно информация за случаи на корупция и анализи, посветени на темата. Наред с това, архивът се попълва с публикации, анализи и изследвания, публикувани в Интернет. Също така, архивът се попълва от материали от конференции, предоставени от държавни институции, от български и международни неправителствени организации;
- екипът на Асоциацията продължава дейността по предоставяне на информация от библиотеката, като ежедневно обработва подадените заявки по електронен път за информация от библиотеката;
- дейността на Антикорупционния ресурсен център се подпомага от стажанти – студенти по политология, европейстика и публична администрация от СУ, НБУ и чуждестранни университети. Асоциация „Прозрачност без граници” има вече установена практика да осигурява възможност на студенти да провеждат своя стаж, като наред с обучението им относно начина на функциониране на

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

организацията, екипът полага усилия да популяризира каузата на TI за нетолерантност към корупцията. Стажантите оказват съдействие както в текущата работа на екипа, така и в дейността на центъра.

Мониторинг на националните печатни и електронни медии

Екипът на Асоциацията осъществява редовен медиен мониторинг на националните печатни и електронни издания. Информацията относно корупционни казуси, злоупотреба с власт и обществени ресурси, анализи и коментари, посветени на различните измерения на проблемите на корупцията в различни обществени сфери се подлага на необходимата систематизация, която позволява да бъде използвана в рамките на дейностите по проектите и за идентифициране на проблемни области в борбата с корупцията.

СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ, МЕДИИ И НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ

През изминалата година Асоциация „Прозрачност без граници” поддържаше постоянни работни контакти с всички държавни институции, чиято дейност е пряко свързана с противодействието на корупцията в страната:

- Народно събрание, Президент, Министерски съвет и Централна изборителна комисия – основен приоритет бе промотирането на предложенията за промени в изборното законодателство, разработени от Асоциация „Прозрачност без граници”, извършването на независим граждански мониторинг на подготовката и провеждането на парламентарните избори; с Народното събрание бе установен контакт във връзка с предложенията за регламентация на лобистката дейност, във връзка със законодателни инициативи относно фалита на КБ;
- Администрацията на Министерски съвет – във връзка с наблюдението на подготовката на изборите за ЕП и НС, както и във връзка с разработването на анализи, публикации и провеждането на обучения за служителите в администрацията, насочени към ограничаване на корупцията при предоставянето на административни услуги и функционирането на регулаторни режими;
- Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество, КС, ВАС, ВСК, ВКП, САС, САГС, МВР, НАП, ДАНС и Агенция „Митници” – във

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

връзка с наблюдение на работата на институцията при отнемане на незаконно придобито имущество и провеждането на форуми за представяне на резултатите от наблюденията и изработените анализи;

- Прокуратурата на Република България – във връзка с наблюдението на изборния процес и защитата на изборителните права на българските граждани, както и във връзка с наблюдението на дейността на институциите с правомощия по отнемане на незаконно придобито имущество;
- Министерство на вътрешните работи - във връзка с наблюдението на изборния процес и защитата на изборителните права на българските граждани;
- Браншови структури и организации на бизнеса (БТПП, БСК, Германо-българска индустриално-търговска камара, Френско-българска търговска камара, Българо-швейцарска търговска камара, Италианска търговска камара в България) – във връзка с прилагането на Пакт за почтеност при обществените поръчки, във връзка с регламентирането на лобистката дейност;
- Министерство на регионалното развитие и Агенция „Пътна инфраструктура – във връзка с приложението на Пакт за почтеност при обществените поръчки и осъществяваното наблюдение на обществени поръчки за изграждане на автомагистрала „Струма”, домове за медико-социални грижи за деца, изграждане на информационна система на институциите от системата за социалното осигуряване;
- Министерство на здравеопазването – във връзка с приложението на Пакт за почтеност при обществените поръчки и осъществяваното наблюдение на обществени поръчки за реструктуриране на домове за медико-социални грижи за деца до 3 г.;
- Министерство на труда и социалната политика – във връзка с приложението на Пакт за почтеност при обществените поръчки и осъществяваното наблюдение на обществени поръчки за изграждане и въвеждане в експлоатация на национална система за електронен обмен на данни в областта на социалната сигурност;
- Неправителствени организации, работещи на национално, регионално и местно ниво – във връзка с наблюдението на изборния процес и във връзка с мониторинг на дейността на институциите на местно ниво (създаване на Индекс на местната система за почтеност);
- Национални и местни медии – екипът на Асоциацията поддържа отлично ниво на сътрудничество с представителите на медиите. По

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

повод провеждането на конференции, пресконференции и оповестяването на международните изследвания на Transparency International Асоциацията редовно предоставя специално подготвена информация за медиите, представители на Асоциацията участват в предавания по електронни медии и изработват анализи и коментари по разглежданите теми.

Постоянни дейности

Представяне на сравнителните изследвания на Transparency International

Като национално представителство на международната организация за борба с корупцията Transparency International, Асоциация “Прозрачност без граници” ежегодно обявява резултатите от сравнителни международни изследвания и анализи, част от които са се наложили като авторитетни източници на информация и оценки нивото на корупция, икономическото и политическото развитие на изследваните страни. Сред тях следва да се отбележат:

- **Индекс за възприятие на корупцията (Corruption Perception Index)**, измерващ нивото на политическа и административна корупция според оценките на представителите на бизнеса, анализатори на икономическия и политическия риск от целия свят, включително и анкетирани експерти от изследваните държави. Изследването позволява извършването на сравнителни оценки в регионален и субрегионален мащаб, които могат да дадат най-общ ориентир на бизнеса в кои държави от даден регион корупционният риск е по-голям и съответно – общата среда за осъществяване на бизнес е по-неподходяща.
- **Световен корупционен барометър (Global Corruption Barometer)**, представящо оценка на нивото на разпространение на корупцията в отделните сектори и институции в рамките на изследваните държави. Изследването дава възможност за сравнение на степента на разпространение на корупцията в основни сектори на обществения, икономически и политически живот в рамките на една изследвана държава. Наред с възможността за осъществяване на секторен анализ, барометърът служи като база за разработване на антикорупционни политики с ясно очертани приоритети, както и като ориентир за бизнеса относно институциите и секторите на обществения, икономически и политически живот, които имат по-

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

съществени дефицити в своята работа и съответно – представляват по-сериозен корупционен риск.

- **Световен доклад за корупцията (Global Corruption Report)**, представящ задълбочено проучване на корупцията в ключови сектори от обществения живот. Световният доклад за корупцията за 2013 година е посветен на проблема за корупцията в образованието.
- **Индекс за плащане на подкупи (Bribe Payers Index)**, предоставящ информация относно готовността на фирми от дадена държава да предлагат и плащат подкупи при осъществяването на своите експортни стратегии в чужбина. Изследването служи на бизнеса като ориентир относно готовността на техните конкуренти, работещи в чужбина или възнамеряващи да осъществяват експортна експанзия на нови пазари, да предлагат и плащат подкупи.
- Оценка относно приложението на **Конвенцията на ООН срещу корупцията**.

ПУБЛИЧНИ ИЗЯВИ И ФОРУМИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ АСОЦИАЦИЯ “ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

В рамките на осъществяваните инициативи и текущите си проекти през 2014 година, Асоциация „Прозрачност без граници” имаше голям брой публични изяви. Основна цел на екипа на Асоциацията е предизвикване на медиен интерес и широко отразяване на всичките ѝ инициативи. Асоциацията активно работи с широк кръг от представители на националните и регионални печатни и електронни медии. В резултат от установяването на трайни контакти с тях, всички събития, организирани от Асоциацията, бяха широко отразени в печатните и електронни медии. Сред форумите, организирани през 2014 година, е следва да се отбележат:

- Кръгла маса „Обсъждане на доклада за оценка на прилагането на конвенцията на ООН за борба с корупцията в България”, проведена на 25 февруари 2014 г.
- Кръгла маса „Отнемане на незаконно придобито имущество в България: (не)очаквани предизвикателства“, проведена на 28 февруари 2014 г.;
- Форум за присъединяване към Антикорупционен договор за прозрачност, отчетност и почтеност на европейските институции и политики, проведен на 13 май 2014 година,

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

- Дискусия „Практически проблеми при разследването, разкриването и наказването на престъпления против изборните права”, проведена на 16 септември 2014 година;
- Дискусия „Методология за оценка на местната система за почтеност”, проведена на 28 октомври 2014 година;
- Кръгла маса „Европейски и национални перспективи в управлението на имущество, отнето в полза на държавата”, проведена на 28 ноември 2014 г.;
- Форум „Светлина върху лобирането в България: прозрачност, почтеност и равенство на достъпа”, проведен на 16 декември 2014 г.;
- Пресконференции във връзка с наблюдението на изборния процес, проведени на 23 март, 30 април, 15 май и 16 октомври 2014 г.

Нови публикации на асоциация “ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

В резултат на осъществените изследвания, анализи и мониторинг през 2014 година бяха изработени 10 публикации:

- Доклад за напредъка на България по прилагане на Конвенцията на ООН срещу корупцията;
- „Отнемане на незаконно имущество: предизвикателства и перспективи на българския модел”;
- „Прозрачност и почтеност в изборния процес” – доклад от наблюдението на изборите за членове на Европейския парламент от Република България, проведени на 25 май 2014 година
- „Forfeiture of Illegal Assets: Challenges and Perspectives of the Bulgarian Approach”;
- Доклад от наблюдението на изборите за 43-то Народно събрание, проведени на 5 октомври 2014 година;
- „Индекс на местната система за почтеност в България” – методология за оценка на местната система за почтеност;
- „Лобирането в България: интереси, влияние, политика” – национален доклад за България;
- „Справочник за функциите на контролните органи в областта на противодействие на корупцията в държавната администрация” – публикация, разработена от експертен екип на организацията по проект на Администрацията на Министерски съвет, насочен към

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ”

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

развитие на капацитета на административните структури с контролни функции;

- „Наръчник за идентифициране на корупционни практики в администрацията при предоставяне на административни услуги и функционирането на регулаторните режими” – публикация, разработена от експертен екип на организацията по проект на Администрацията на Министерски съвет, насочен към развитие на капацитета на административните структури с контролни функции;
- „Как се ръководи и функционира Център за правна консултация на пострадали от корупция?” – наръчник, публикуван в електронен формат на страницата на Асоциация „Прозрачност без граници”.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ” ПО ЧЛ. 38 ОТ ЗАКОНА ЗА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ

Като организация с нестопанска цел Асоциация „Прозрачност без граници” извършва своята дейност в подкрепа на развитието на гражданското общество. Основен приоритет в работата на Асоциацията е иницирането и прилагането на проекти и програми за превенция и противодействие на корупцията на национално, регионално и местно равнище.

Съгласно Устава на Асоциация „Прозрачност без граници”, нейната мисия е да обединява усилията на държавните институции, местните власти, представителите на гражданското общество, частния сектор и медиите с цел провеждането на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната.

Всички проведени програми и инициативи на Асоциацията през 2014 година бяха непосредствено подчинени на изпълнението на по-горе посочените приоритети. Всички приходи, получени в рамките на изминалата година, са използвани в съответствие с изискванията за член 38, съгласно който организацията извършва работа в подкрепа на общественополезни дейности за развитието и стабилността на гражданското общество.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

БЮДЖЕТ НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

Годишен бюджет за 2014 година	209 374 евро 409 000 лева
-------------------------------	------------------------------

Графика: източници на финансиране на Асоциация „Прозрачност без граници“ - 2014 година

